

Egy gazdag életpálya négy fejezete

Igazi gazdászember, aki nagyon szeret beszélgetni mindenkivel, akivel megtalálja a hangot és a témát, de az utóbbiban nem válogatós. Erős és hosszantartó a kézfogása van ma is, miközben az ember szemébe néz. Ha kérdez valamit, azt komolyan teszi, és a válasz valóban érdekli.

Győr csatolt városrészében, Gyirmóton él, takaros családi házban, ahonnan a holt-Marcal hosszú szakaszát belátja, ha éppen egy kis melázásra, pihenésre vágyik. Ha a munka érdekli – és ez a gyakoribb –, akkor hátrafelé veszi az irányt, a gazdasági udvar és a kert felé.

Talán sokan már ennyiből is ráismernek a megyében a kiváló és vidám természetű agronómus, a szakmáját szerető szaktanácsadó, a segítőkész falugazdász és a korosodó családi gazda **Nagy Péter** (68) alakjára. Ma, nyugdíjasként is aktívan gazdálkodik, állatokat tart, kertet gondoz, és természetesen naprakész az államigazgatási kérdésekben, a gazdálkodói szférát érintő rendeletek, szabályozók útvesztőiben...

A kántortanító fia

Nagy Péter nagyszülei egyik ágon kereskedők, másik ágon gazdálkodók voltak. Szülei, mint első generációs pedagógusok, 1938-ban kerültek a szomszédos Koroncóra, ahol negyven évig szolgáltak, és öt fiúgyermeket neveltek fel. Édesapja ereiben paraszti vér csörgedezett, jóllehet a község kántortanítójaként állt köztisztviselőben.

Péter fiuk harmadikként született a családba, és nagyon ragaszkodó, félnék gyerek volt, nehezen tudott elszakadni a szülőktől, valamint a testvéreitől is. Rossz és sikertelen kísérlet volt Dunaszegen élő nagygazda keresztapja részéről – akinek csak lányai voltak – az adoptálás gondolata, a birtok egyben-tartása okán.

Három hónap után így visszakerült a családhoz, de akkorra már világossá vált kinyilatkoztatott szándéka, miszerint a szó szoros értelmében parasztt akar lenni. Mindez annak ellenére, hogy az idegen környezet, az ismeret-

lentől való félelem mindig megviselte, és minden kezdet nagyon nehéz volt számára.

Ez különösen akkor mutatkozott meg, amikor már a Csukás Zoltán Mezőgazdasági Technikumba járt Csornára, pedig az egyik bátyjával még egy szobában is laktak, mégis állandó

Nagy Péter, kedvenceivel, a háfling lovakkal

honvággyal küzdött. Kötődött a mezőgazdasághoz, szerette a munkát, gyakran ment ki a paraszttal a határba kapálni, szerette a társaságukat. Oda-haza is szinte minden a gazdálkodásról szólt, az udvarban állatok – birkák, kecskék, borjak, baromfi, galambok – voltak, a család életének ritmusát a gazdasághoz való alkalmazkodás szabta meg. A technikum szigora és szakmaisága csak erősítette benne a hitet, hogy helyes irányt választott, és biztosan agrárszakember válhat belőle...

Ízelítő a szakmai munkából

1964-ven kezdett dolgozni a koroncói szövetkezetben. Olyan szorgalmas és elkötelezett emberek közé került, akik a „grófi szerűn” dolgoztak a háború előtt, és akiket Nagy Péter szülei tanítottak. Ebből következett, hogy amit a kántortanító fia mondott, az úgy volt, rá minden tekintetben hallgattak.

53 lovas fogat felett kellett rendelkezni reggelente, ami azt jelentette, hogy hajnali négytől hétig folyt a munkaelosztás, de ha közben megeredt az eső, akkor borult minden. Sok idős és sok fiatal szorgalmas koroncói emberrel dolgozott akkoriban, akikre ennyi idő távlatából is csak elismeréssel emlé-

kezik. Koroncón a régi érában nagybirtokrendszer volt jellemző, a két grófi birtokon sok cseléd dolgozott, akikben az alázat később is – a szövetkezetben is – megmaradt. Mellettük a régi kisbirtokok viszont szelektálódtak, és öt év után csak tényleg az igazi – 45-65 év közötti – jó karban lévő, eszes és ízig-vérig parasztemberek maradtak meg a szövetkezetben, akikről viszont rengeteget lehetett szakmailag és emberileg is tanulni – meséli Nagy Péter.

1965-ben került Mosonmagyaróvárra, az Agrártudományi Egyetemre, ahol megkezdte tanulmányait, de nyaranta természetesen Koroncón rendszeresen munkába állt. Gyönyörű évek voltak Óváron, azonban mai fejjel gondolkodva lehet, hogy egy kicsivel többet tanulna, nem csak a vizsgaidőszakokban. Egy spirálfűzet volt Nagy Péter összes jegyzete az öt év alatt, igaz, a tanuláshoz mások kölcsönként jegyzeteit használta.

Ösztöndíjas volt, és a nyári keresetét is megbecsülte, anyagi gondjai nem voltak, pedig a gazdászélet azért vitte a pénzt. Megtanulta a pénzgazdálkodást, a beosztást. Ma is vallja azt a bölcsességet, hogy „akkor kell spórolni, amikor az embernek van pénze, nem amikor nincs”. S miután megszerezte a diplomáját, nem okozott számára fejtörést, hogy hova is menjen dolgozni, hiszen Koroncón a „Zöldmező” Tsz-ben tárt karokkal várták. Ez kellemes érzés volt, annak ellenére, hogy akkoriban nem jelentett gondot a végzős gazdászoknak elhelyezkedni.

A régi-új munkahelyén

1970-ben agrármérnökként viszszerkerült Koroncóra, abba a gyenge termőhelyi adottságú szövetkezetbe, amely mindezek ellenére nagyon jól prosperált. Kiváló elnöke volt, jó meg-látásokkal, jó „lavírozó képességgel” és nem mellékesen jelentős megtakarított tőkével, ami abban az időben igen nagy fegyvertény volt.

1974-ben, a nagy tsz-összevonások időszakában itt is változások történtek, annak ellenére, hogy ezt szakmailag semmi nem indokolta, tehát kizárólag politikai okai voltak. A közúti kapcsolat nélküli szomszéd falu – Rábapato-na – szövetkezetével vonták össze egy-ségüket, ami igen szerencsétlen lépés volt, mint utólag kiderült, hiszen ott csak veszteségtermelés folyt. Az üzem-egységi rendszerben üzemegység-ve-zetőként dolgozó Nagy Péter számára maga volt a szenvedés ez a kényszerű munka, ami 1977-ben közös megegye-zéssel és szétválással ért véget. Persze, a megyei pártvezetés ezt egyáltalán nem nézte jó szemmel, és emiatt a két vezető – az egyik ő volt – három hóna-pos önkéntes száműzetésbe vonult a politika haragja elől. Aztán a hullámok elcsendesedése után a koroncói tagság visszahívta őket, és az önálló gazdálko-dás – igaz, „ejtőernyős” elnökkel és fő-könyvelővel – újra elindulhatott.

A sors azonban közbeszólt, hiszen néhány hónap elteltével sajnálatos közúti balesetben az elnök és a főköny-velő is életét veszttette, ami után a tag-ság akaratából a két „renitens” szak-ember, Simon György elnök és Nagy Péter főagronómus vette át – vagy

Valamikor sertések, hizóbikák is hozzátartoztak a gazdaság mindennapjaihoz...

vissza – a szövetkezet irányítását. Ne-héz és szövevényes időszakon voltak túl ekkor, ami nem a szakmáról, nem a gazdálkodásról szólt. Nagyon nehéz volt mindezt elviselni, átvészelni, ideg-őr-lő és lélektisztító hatásai miatt...

A fordulat és bizonyítás

Kell-e több egy szakemberkettő-snek egy szövetkezet élén annál, mint hogy bizonyíthat? Nos, Koroncón bizo-nyítottak, hiszen napról napra javultak a gazdálkodási eredmények, és a kö-vetkező három évben az ország akkor 1260 szövetkezetének versenyében az első tízbe is sikerült bekerülni – mon-dja még ma is nagy elégedettséggel Nagy Péter.

Ennek egyik magyarázata a háztá-ji gazdálkodás volt, amely hihetetlen gyorsan magára talált, a szorgalmas emberek szinte egy év alatt csodát mű-veltek ezen a téren, a szövetkezet pe-dig a korabeli integrátori szerepben szinte önmagát múlta felül.

A háztájiban évente 3000 sertés meghízott, a szövetkezeti konzerv-üzem kiszolgálására és más konzerv-gyáraknak temérdek mennyiségben termeltek az emberek uborkát, pap-rikát, paradicsomot, stb. Volt időszak, amikor egyetlen felvásárlási napon 100 tonna uborka jött össze, aminek szállításáról a szövetkezet gondosko-dott a gyárak felé, a korabeli szállító-eszközökkel és logisztikával. Abszolút módon egymásra talált tehát a tagság és a vezetés, mindenki a munkára kon-centrált, és jöttek az eredmények. Ne-hezen felejthető, nagyon szép időszak volt ez – emlékszik vissza Nagy Pé-ter –, azonban ennek is vége szakadt 1981-ben, amikor más szakmai kihívá-sok szólították el...

Átadni a tudást, a tapasztalatot

Nagy Péter, felvértezve a gyakor-latban megszerzett ismeretekkel, nem áttalott egy számára korábban idegen-nek tűnő szakterületbe belekóstolni, ez pedig a mezőgazdasági szaktanácsadás volt. A Kisalföldi Növénytermeszté-si Rendszer (KNR) hívó szavára nem tudott nemet mondani, igaz, fél évig kellett győzködni. A sok mozgás, a sok információ, a kollégákkal való szakmai

A szövetkezeti időszaktól, gyakorlatilag 1975-től gazdálkodik

konzultáció, a technológia betartatása új és kihívásokat jelentő szakmai feladat volt számára. Szükség volt és talán szükség lett volna ilyen szakmai szervezetre a falugazdászok munkájának egyszerűsítésére annak idején, de nem így történt, a rendszereknek is vége lett a rendszerváltás időszakában, bár a KNR csak 1993-ban szűnt meg. Azt lehet mondani, hogy betöltötte a szerepét, és Nagy Péter szakmai életútjának második fejezetét jelentette az ott eltöltött 12 év. Ekkor munkanélküli lett, de hamarosan kezdődött a falugazdász hálózat megszervezése, ami ismét nagyon testhez álló munkának bizonyult számára...

Falugazdász évek

1994 februárjában kapta meg a falugazdász státuszt, ám mivel akkoriban nem lehetett biztosra menni, már ezzel párhuzamosan, östermelőként elkezdett gazdálkodni. Falugazdászként több körzetben és központi munkában is részt vett. 24 falu gazdáinak mindennapjaira volt rálátása az ebben eltöltött tíz év alatt, ami szinkronban volt azzal a politikai felismeréssel, hogy nagyon nagy szükség volt induláskor erre a gazdákat segítő munkára.

Ma már nem ugyanaz a feladat, sokkal inkább államigazgatási tevékenység folyik. A szakmai segítő munkát át kellett volna tenni már integrátori szerepkörökbe, és körzetenként 5-20 000 ha-t kellene szakmailag koordinálni, a segítség pedig az inputanyag-ellátásra, terményfeldvásárlásra korlátozódhatna. Kinövik magukat egy-egy régióban azok a gazdaságok, amelyek ezt felvállalják, és ez jelentheti a jövőt.

A falugazdász évek sok munkával, gyakorlatiasan teltek, és ez Nagy Péter valódi szakterülete volt mindig is. Csak egy rövid időre szakította meg, amikor egy helyi inputanyag-kereskedő vállalkozásnál segített be. Aztán újra visszatért falugazdász, és ezt azért tette, mert a szíve diktálta. Nagyon sok elesett, korosabb termelő volt a körzeteiben, akik a papírmunkát képtelenek voltak – akarataik ellenére – elvégezni, és ezt ma már még jobban megérti, mint akkoriban.

Különösen emlékezetes maradt számára az EU-csatlakozást megelőző időszak, amikor regisztráltatniuk kellett a gazdáknak magukat. Akkor lehetett látni, hogy egyszerű dolgok emberek hogyan szembesülnek a tech-

Mára a saját gazdaságának 60 ha területét gondozza, munkáit szervezi

nika által biztosított megoldásokkal, a légi felvételek nyújtotta látvánnyal. A helyrajzi számok, a blokkszámok számháborújában kellett rendet teremteni azoknál az embereknél, akik kényszer szülte rossznak érezték azt az adminisztrációt, ami később az uniós támogatások hozzáférését megteremtette számukra. Ezt a munkát Nagy Péter azért is végezte őszinte örömmel, mert a magafajta parasztembereknek önzetlenül segíthetett, láthatta a munka végeztével arcukon az elégedettséget, a megnyugvást.

A másik nagy feladata volt a falugazdászok vagyonnevesítés, amely szintén örök nyomot hagyott a lelkében. Nostalgiaival emlékszik arra, hogy egy alkalommal Rábapatonán a „rendelési időben” nem kevesebb mint 72 ember várta érkezését. Némi iróniával teszi hozzá, hogy ma egy pártvezetőt nem várnak ennyien.

A falugazdászokra tehát komoly szerep hárult az intézményük indulásának első idejében – elsősorban az elmaradt állami feladatok terén, amiket el kellett végezni, hogy tisztuljanak a viszonyok. A gazdák nagy része annyira idegenkedett – mondhatni undorodott – ettől, hogy inkább az anyagi előnyökről is lemondtak, csak ne kelljen „papírozni”. Nem szabadott volna – tiltva volt –, de mint falugazdász kitöltötte helyettük az okmányokat, amiért nagyon hálásak voltak, és esetenként nagyon fel-emelő érzés is volt ez. Aztán 2004 végén leépítés következett a hálózatban, és Nagy Péter azért esett bele ebbe 58 évesen – és lett nyugdíjas –, mert odahaza működő gazdasága volt, ami biztos megélhetést nyújtott számára. Később még visszahívták helyettesíteni fél évre, ami viszont kellemes érzés és elégtétel is volt számára...

Gazdálkodás feldolgozó háttér nélkül

A szövetkezeti időszakától, gyakorlatilag 1975-től gazdálkodik Nagy Péter, csak akkor még háztáji gazdálkodásnak hívták ezt a tevékenységet. Állatokkal foglalkozott, majd később 5500 méternyi kordonos uborkával, céklával döntögette a saját árbevételi rekordjait.

Jól mentek a dolgok akkoriban, így aztán épült családi ház, lett új gépkocsi, állattartási lehetőség a háznál, és minden, amire egy középkorú ember vágyott. Persze, hangsúlyozni kell, hogy mindezt temérdek kétkezi munkával, jó munkaszervezéssel, jó pénzgazdálkodással és kitartó szorgalommal lehetett elérni.

A családi bankszámlán összegyűlt pénz mégsem merte földvásárlásra fordítani akkor, amikor a szövetkezeti törvény megjelenését követő időszakban erre kiváló feltételekkel alkalom nyílt volna. Ma már ezt nagyon bánja, de akkor nem bízott eléggé az Antal-kormány politikai akaratában, és így több száz hektár vásárlásától esett el.

Sok mindennel nem értett egyet az élete során, ami a szakmai életútját befolyásolta, ilyenek voltak a tsz-alapítások, aztán a tsz-vezetők irányított kinevezése, a tsz-ek erőszakos összevonása, majd szétszedése. Aztán a rendszerváltás után talán azt sem szabadott volna megengedni – mondja –, hogy egyes emberek kezében ekkora földvagyon halmozódjon fel, másoknak meg szociális segílyt kell adni a létükhöz. Ma már a falun élők foglalkoztatása a tét, akikből ugyanolyan

(folytatás a 88. oldalon)

(folytatás a 86. oldalról)

cselédsorsú embereket csináltak, mint amilyenek voltak a háború előtt vagy a szövetkezetekben (ami még a jobbik változat volt).

Napjainkban is vannak életszerűtlen kezdeményezések, mint pl. az önelátó kistermelés, a 3-ból 6 millió sertés, amelyek azért nem működnek, mert az embereket időközben elszoktatták a munkától. Tették ezt központi akarrattal, de a közgazdaságtanon keresztül is, mert megokosodtak az emberek annyira, hogy csak azért nem végeznek egy tevékenységet, hogy csináljanak valamit. Megnézik, hogy mennyi kerül a pénztárcájukba, ami a megélhetésüket megalapozza vagy segíti.

A falusi ember előtt becsukták a lehetőségek kapuját, hiszen amíg régen korlátlanul megvették a terményüket, az állataikat, addig ma korlátok veszik körül őket. Bezártak a tejüzemek, a csarnokok, a konzervgyárak, a hűtőházak és egyéb feldolgozók. Nagy Péter a saját példáján érzékelteti, hogy ugyan ma is gazdálkodó, de a valamikori 5-10 anyadisznóból 100-150 db hízóból még hírmondó sem maradt az udvarában. A politika hibája, hogy a nagy és a még nagyobb gazdaságokat dotálja hosszú évek óta, és ma sokan szenvednek ettől. Ugyanez a helyzet a támogatásokkal, amelyek nyertesei szintén a nagyok. Az NFA sem ad a kicsiknek 3-5 hektárokat, csak 100-150 vagy még nagyobb területeket hirdet meg, amelyeket csak a jobb lehetőséggel rendelkezők pályáznak és nyernek el...

Az első pofon az élettől

Nagy Péter a magánéletében és a szakmai életútja során is szerencsés és sikeres embernek vallja magát. A szövetkezetben, a termelési rendszernél és az államigazgatási munka területén is rendben mentek a dolgai. 1994-ben kezdett el őstermelőként gazdálkodni 30 ha-on, majd 1998-ban, amikor lehetőség adódott, hogy 2000 Ft-tal több támogatást kapnak a 10 ha alatti földdel rendelkezők, a két fiára kettéíratta a saját tulajdonú földeket. Ezt követően, további vásárlás és bérlemény megszerzése eredményeként, 60 ha-ig nőtt az általa művelt terület.

Nem titkolja, hogy mindig szeretett volna „100 holdas paraszt” lenni, és ez végre sikerült is. 2012-ben kapta azon-

A hobbiótartás kelléke a patinás kocsi

ban az alcímben jelzett pofont, amikor a NFA-tól bérelt 4 ha területet elvették tőle, amit 19 éven keresztül bérelt és gondozott. Mindezt annak ellenére, hogy a szomszédos területnek a tulajdonosa, hogy 2002 óta családi gazdálkodó, tehát semmilyen jogalap erre nem volt. A földet egy fiatal gazdának adták át, és azért nem kaphatta meg Nagy Péter egyik fia, mint fiatal gazda, mert annak idején, 2002-ben ráírták a családi földterület egy részét, és ezáltal támogatásban részesült. Mint támogatott viszont már nem kaphatta meg az NFA-tól az említett 4 ha-t, és nem jogosult a 10 milliós fiatal gazda pályázatra sem. A példa tehát csak azt igazolja, hogy a jelenlegi földhasználat és földtulajdonlás, a bérleti szabályzók tekintetében zavar van, nincs összhang és ésszerűség a gyakorlatban.

A gyirmóti csendben

Nagy Péter időnként heves beszélgetési stílusa, igazának magyarázása természetesen a falugazdászai gyakorlatából ered. Sok vitás vagy vitatható ügynek volt igazságosztója, bonyodalmainak megfejtője.

Mára a saját gazdaságának 60 ha területét gondozza, munkáit szervezi, ipari növényeket termel. Udvarában vannak állatok ma is – számára csak a négylábú számít annak –, gyönyörű pár hafingli ló nézeget az istállóból, mérges kutyák csaholnak a hátsó fer-

tályon. Takaros kis gazdasági udvar árulkodik arról, pajtával, ólakkal, hogy valamikor valóban sertések, hízóbikák voltak beállítva, és pezsgő gazdasági tevékenység folyt.

Ma szerényebb viszonyok jellemzőek, de azért a baromfi mellett egy másik telepen hízik néhány bika, és a növénytermesztés is sikeres, a gyenge minőségű földek ellenére.

A család azonosult Nagy Péter időskori törekvéseivel, a gazdálkodás fenntartásával. A felesége – Terike – abszolút támogatását élvezti, aki időnként rendre és önmérsékletre utasítja, hogy ne heveskedjen, vigyázzon jobban az egészségére. Neki talán arra is van jogosítványa, hogy néha fékezzen, ha túlságosan magas a fordulatszám.

Nagyobbik fiuk jogász, a kisebbik a vendéglátásban látja és keresi a boldogulását, de már mutat némi affinitást a gazdálkodás irányába. Aztán ott van még a kert, ahol szép, megtervezett alakzatban állnak a gyümölcsfák, most éppen a metszés felénél tart vele a gazda.

A gyengécske januári tél csendje önmagában is nyugtató, Gyirmóton pedig a Holt-Marcal közelsége még barátságosabbá teszi ilyenkor a látványt, messze a város zajától. Jó lehet itt élni, és még sokáig mértékkel, begyakorlott mozdulatokkal dolgozni, ahogyan az már egy hetven közeli gazdának dukál...

Nagy Zoltán